

Maktu fiyat üzerine satış mecburiyetine dair kanun lâyihası ve İktisad, Dahiliye ve Adliye encümenleri mazbataları (1/1034)

T. C.

Başvekil

Kararlar müdürlüğü

Sayı : 6/1927

7 - V - 1938

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Maktu fiyat üzerine satış mecburiyeti hakkında İktisad vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 3 - V - 1938 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

C. Bayar

Maktu fiyat üzerine satış mecburiyetine dair kanun lâyihasının mucib sebepleri

Yüksek Meclisin tedkik ve tasdikına arzedilen kanun lâyihası ile, perakende alış verişte maktu fiyat üzerine satış mecburî kılmak, fiyatlarda aleniyeti temin eylemek ve, bu suretle, iktisaden ve ahlâkan mazarratında şüphe bulunmayan pazarlık usulünü ortadan kaldırmak gayesi güdülmektedir.

Alış verişlerimizde, nadir istisnalarla, pazarlığın hâkim olduğu her kesçe malûm bir keyfiyettir. Filhakika, gündelik hayatımızı gözden geçirirsek, alış verişlerimizde pek eski bir itiyadın sevkile pazarlık yaptığımızı veya, pazarlık yapmak istemesek bile fiyatların ona göre takarrür etmiş olduğunu bildiğimiz için, pazarlık yapmağa mecbur kaldığımızı görürüz. Böylelikle pazarlık usulü, maalesef, bu gün iç piyasalarımızda kuvvetli bir teamül haline gelmiştir :

a) Alıcı, satıcının beyan ettiği fiyattan her halde bir mikdar tenzilât yaptırmadan bir malın satın almamayacağına kani veya, bu usul devam ettikçe, böyle düşünmeğe mecburdur.

b) Satıcı ise, mütekabil tedbir olarak, malın fiyatını hakikî fiyattan çok yükseğine beyan etmek ve böylece bir pazarlık marjı ayırmak vaziyetindedir.

c) Tabii bu satış şartlarının ilk kurbanı pazarlık yapmak itiyadında olmayan müşteridir. Pazarlık yapan müşteri ise, en aşağı, kendisini az çok aldanmış addeder, ki bu mevzuda hemen her vatandaş tecrübe sahibidir.

Pazarlık usulünün böyle kuvvetli bir itiyad halinde bulunması, diğer taraftan, maktu fiyatla satış usulünün taammümüne mâni olmaktadır :

Filhakika, pazarlık adeti piyasalarımıza hâkim oldukça, maktu fiyatla satışlar ancak muyyen bir müşteri tabakası ile iş gören mahdud müesseselere inhisar etmekte ve geniş halk tabakalarına satış yapan mağaza ve dükkân sahipleri ise, ister istemez, pazarlığı maktu fiyat usulüne tercih etmek zaruretinde kalmaktadırlar.

İşte Yüksek Meclisin tedkik ve tasdikine arzolunan kanun lâyihası gerek iktisadî ve gerek ahlâkî sahada memleketimizin bu az mühim olmayan derdine taallûk etmekte, ve bunun giderilmesi çarelerini bulmağı istihdaf eyilemektedir. Bu maksadla, takdim olunan lâyiha ile perakende satışlarda maktu fiyat usulünün mecburî kılınması satışa arzolunan mal üzerine etiket koymak suretile fiyatlarda aleniyetin temini ve maktu fiattan aşağıya veya yukarıya satışın menedilmesi cihetine gidilmiştir.

Bu esaslar dahilinde, pazarlık usulü, her alış verişte az çok aldanıldığı kanaatini telkin eden ve

ne alıcının ve ne de satıcının lehinde olan bu eski ve zararlı adet, ortadan kaldırılmış, fiatların ancak iktisadî şartlara göre teşekkülü, iç piyasalarımızda alış verişlerin hakikî piyasa fiatı üzerinden ve bir itimad havası içinde cereyanı temin edilmiş olacaktır.

Yine bu suretledir ki, müşteri muhtelif mağazalar fiatlarını mukayese etmek imkânını bulabilecek ve böylece hakikî piyasa fiatlarını teşekkülünde kendisine düşen iktisadî rölü oynayabilecektir.

Maktu fiat usulünün tamimi aynı zamanda bir millî ahlak meselesidir. İç piyasalarımızda alış veriş muamelelerinin müteakıl emniyet ve itimad havası içinde cereyanını temin etmeğe iktisaden mecbur olduğumuz kadar millî ahlâkın korunması bakımından da mecburuz.

Yukarıda arzolunan maksadlarla takdim kılınan lâyihanın birinci maddesinde maktu fiatla satış mecburiyeti, ikinci maddesinde mal veya bunun kabı üzerine etiket koymak veya halkın görebileceği yerlere fiyatlistesi asmak gibi suretlerle fiyatlarda aleniyet esası ve üçüncü maddesinde de, böylece tesbit ve ilân edilmiş olan fiyatlardan da aşağıda veya yukarı bir fiyatla satış yapmak memnuiyeti vaz edilmiştir.

Yerleşmiş bir adete temas eden ve böylece itiyatlarımızda derin bir değişikliği mücbib olacak olan bu kanunun derhal ve memleketin her tarafında tatbikinden içtinab edilmek gerekliliği şüphesizdir. Bundan dolayıdır ki, 4 ncu madde ile, kanunun tedricen tatbiki imkânları derpiş ve alınacak neticelere göre bu kanun tatbikatını az veya çok süratle memleketin muhtelif taraflarına teşmil etmek işi İcra Vekilleri Heyetine bırakılmıştır.

Keza, etiket usulünün derhal ve seyyanen her nevi eşya ve gıda maddelerine tatbikinden içtinab olunmuştur. Zira, etiket vasıtasile ve sair suretle fiyatları halkın ıttılama koyma usullerinden biri her hangi bir ticaret şubesine veya mala uygun gelmiyebilir; burada takdire mahal vardır. Aynı suretle kanunun tatbikatı, teferruata müteakıl bir çok meseleleri bahis mevzuu ettirecektir, ki bunlar hakkında yerine göre icab eden kararların alınması İcra Vekilleri Heyetine bırakılmıştır.

Bu kanun mevzuu belediyelere yabancı değildir. Hatta kısmen belediyelerin salâhiyetleri dahiline giren işler bahsa mevzudur. Gerek bu itibarla ve gerek geniş bir teşkilâta lüzum göstermesi itibarile, bu kanun tatbikatına nezaretle - esas itibarile - belediye idareleri memur edilmiştir. İcab ettikçe İktisad vekâleti kendi teşkilâtına dahil organlarla belediyeleri takviye edecektir.

Cezaî hükümlere gelince: Burada projenin vazettiği mecburiyetlerin ve bunlara ademî riayetinin ehemmiyet ve mahiyeti nazarı dikkate alınmış ve maktu fiyat ve etiket vazı mecburiyetlerine riayet etmeyenlere verilecek cezalarla ilân ettikleri fiyattan aşağı veya yukarı satış yapanlara verilecek cezalar ve malın evsafına uygun olmayan etiket vazedenlere verilecek cezalar ayrı, ayrı olarak tayin edilmiştir. Bu üç nevi ve ağırlığı gittikçe artan suçların mukabili olarak da yine gittikçe şiddetlenen cezalar tertib olunmuştur.

Belediyelerin kanunun tatbikatında muvafakiyetlerini teshil maksadile verecekleri cezaların bir kısmının, hafif para cezasile bir haftaya kadar ticarethanenin kapatılması cezasının katği olması lüzumlu görülmüştür.

Malın evsafına uygun olmayan etiket vazı hali de Türk ceza kanununun 363 ncu maddesinde esasen derpiş edilmiş olduğundan cezası da o maddeye atfen tayin edilmiştir.

Bu kanuna muhalif hareket edenlerin aleyhinde yapılacak takibatta cezanın derhal tatbiki imkânını vererek kanunun muvaffakiyetini temin arzusile meşhud suçlar mahkeme usulünün bu suçlara da teşmil edilmesi faydeli görülmektedir.

İktisad encümeni mazbatası

T. B. M. M.

İktisad encümeni

Esas No. 1/1034

Karar No. 48

23 - V - 1938

Yüksek Reisliğe

İktisad vekilliğine teklif olunan ve İcra Vekilleri heyetinin 3 - V - 1938 toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp Başvekâletin 7 - V - 1938 tarih ve 6/1927 numaralı tezkeresine bağlı olan «maktu fiyat üzerine satış mecburiyetine dair kanun lâiyhası» Encümenimiz tarafından İktisad vekilinin huzurile müzakere edilmiştir.

Kanun lâiyhası, memleketimizde geniş mikyasta cari olan pazarlık usulünün kaldırılmasını ve yerine maktu fiyat üzerine satış usulünün ikamesini istihdaf etmektedir. Perakende alışverişte isteyerek veya istemiyerek müracaat edilen pazarlık usulü, bizzat satıcılar da dahil olduğu halde, herkesin şikâyetini mucib olmakta ve fiatların normal surette teşekkülüne mâni olan bu usulün mahzurları, izaha mahal kalmıyacak derecede, aşikâr bulunmaktadır. Bundan dolayı encümenimiz, iktisadî olduğu kadar, geniş halk tabakalarını alâkadar etmesi ve ahlâk prensiplerine de temas eylemesi itibarile aynı zamanda içtimaî bir mahiyeti bulunan bu meselenin halli hususunda Hükümetimizin aldığı teşebbüsü memnuniyetle karşılanmıştır. Bu suretle esasî müttefikan tasvib olunan lâiyhanın maddelerine geçilmiş ve metnin vuzuhuna yardım edecek bazı değişiklikler yapılmıştır:

Birinci madde: «beşinci madde hükmü dairesinde» cümlesi «bu kanun hükümleri dairesinde» diye değiştirilmek suretile, tavzih edilmiştir.

İkinci madde; satılan mallar üzerine fiatı ve bazı ahvalde evsafı gösteren etiket veya sair işaretler konması mecburiyetini ihtiva etmekte ve beşinci maddede bu mecburiyetin hangi mahallerde, hangi ticaret şubelerinde, hangi maddeler hakkında ve ne suretle tatbik edileceğine dair hükümler muhtevi bulunmaktadır. Bu hükümler ikinci maddenin ihtiva ettiği esaslara sıkı bir alâka ile bağlı olduğundan beşinci maddenin ikinci madde ile mezc edilmesi muvafık görülmüş ve bu suretle ikinci madde,

beşinci maddeyi de ihtiva etmek suretile, yeniden tertib edilmiştir.

Madde 4 — Ticaret müesseseleri tarafından kendi memurlarına veya başka müesseselerin iştiraki bulunan hallerde, ana müesseselerinin veya ilgili diğer teşekküllerin memur ve müstahdemlerine hususî şartlar tatbik edilmek, umumî satış fiatlarından muayyen tenzilât yapılmak gibi teamüller mevcuttur. Bunun gibi kooperatiflerin de kendi azasın tenzilâtlı satış esasını tatbik edenleri, çoktur. Kanunun ruhuna aykırı olmayan bu nevi tenzilâtlı satışlara imkân bırakmayı Encümenimiz muvafık gördüğü cihetle bu maksadları temin üzere Hükümetle mutabık olarak yeni bir madde kaleme almış ve dördüncü madde olarak metne ilâve eylemiştir.

Altıncı madde; Belediye teşkilâtına ve İktisad vekâletine düşen vazifeleri vazihan ifade edecek surette, değişiklikler yapılmıştır.

Hükümet teklifinin 7 ve 8 nci maddelerinde yazılı ceza hükümleri esas itibarile muvafık bulunmuş ise de Encümenimiz, teklif olunan cezaların tahfifini lüzumlu görmüştür. Bu suretle yapılan tahfifler şunlardır:

50 lira hafif para cezası yerine 25 lira,

3 ilâ 15 gün hafif hapis yerine bir haftaya kadar hafif hapis,

10 liradan 500 liraya kadar ağır para cezası yerine 10 liradan 200 liraya kadar ağır para cezası,

Bu edğişiklikler dolayısıyla Hükümetin teklif ettiği 7 nci maddenin son fıkrasına lüzum kalmadığından bu fıkra çıkarılmıştır.

Lâiyhanın 8 nci maddesinde zabıt varakası hakkındaki hüküm usulü dairesinde muamele cereyanı mümkün olduğundan çıkarılmıştır.

Havalesi ve hile Dahilive encümenine tevdi edilmek üzere Yüksek Reisliğe takdim olunur.

İktisad E. Reisi	M. M. N.	Kâtib
İzmir	Gazi Anteb	Niğde
R. Köken	R. Güres	Dr. R. Ferid Talay
Afyon K.	Afyon K.	Konya
Berç Türker	İzzet Akosman	H. Dikmen

Zonguldak	Samsun	Aydın	İzmir	Çanakkale	Gümüşane
Ragıp	Ali Tunalı	N. Topcoğlu	Benal Arıman	M. Bengisu	Edib Tör
Edirne	Maras	Kocaeli	Gazi Anteb		
Mecdi Boysan	K. Kusun	İ. Dıblan	B. Kaleli		

Dahiliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Dahiliye encümeni

Esas No. 1/1038

Karar No. 39

9 - VI - 1938

Yüksek Reisliğe

Maktu fiat üzerine satış mecburiyeti hakkında İktisad vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 3 - V - 1938 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibesile birlikte sunulduğunu bildiren Başvekâletin 7 mayıs 1938 tarih ve 6/1927 sayılı tezkeresi Encümenimize de havale buyurulmuş olmakla İktisad vekâleti Ticaret umum müdürünün hazır bulunduğu 5 - VI - 1938 tarihindeki toplantımızda okundu ve iş konuşuldu :

Maalesef memleketimizde de yer tutmuş olan, alış verişte, pazarlık usulünün çirkinliği, müziçliği, ve beyhude vakit kaybettirmesi bakımından İktisad prensiblerine uygunsuzluğu hakkında uzun boylu izahat vermeğe ve misallerle keyfiyeti teşrih ve tevsik etmeğe hacet yoktur.

Ahlâk bakımından da bu usulün biran evvel yıkılması ve yerine doğruluk ve teksözlülük esaslarına dayanan bir satış usulünün konması elzemdir.

Filhakika bu gün cari olan usule nazaran satıcı müşteriyi tatlı dille avutarak mümkün olduğu kadar sattığı malı fazlaya vermeğe çalışan ve başka başka kimselere aynı mali başka başka fiatlarla satan biridir. Alıcı ise hiç bir satıcının doğru söylediğine inanmayan ve dakikalarca didineyerek yaptığı pazarlık sonunda aldığı malı dahi, hakikî değerle aldığına hâlâ kanaat getirmeyen biridir.

Herhangi bir kimseye sattığı bir malı başkasına daha aşağı bir fiyatla satan bir kimsenin halini ahlâk kaideleri karşısında izah etmek çok müşkil bir iştir.

Pazarlıkla vakit kaybedilmesi ve müstahdemlerin beyhude yere müşteri ile konuşması zaru-

reti, yüzünden ekser ticarethaneler fazla adam kullanmağa mecbur olmaktadırlar.

Arzolunan mülâhazalara daha pek çokları ilâve olunabilir.

Buna binaen lâyihanın esas itibarile kabulü Encümenimizce de muvafık görülmüştür.

Gerek Hükümetin ve gerek İktisad encümeninin lâyihasında, unvanda ve maddelerde (Maktu fiyat üzerine satış yapılması) cümlesinin bulunması, mallar üzerine konan etiketlerde yazılı fiyatın, her dükkânda ve her yerde, aynı olan ve Hükümetçe kontrol edilmiş bulunan bir fiyat olduğu düşüncesini vücade getirebileceğinden bunun yerine, lâyiha muhteviyatına uygun olarak pazarlıksız satış tabiri konmuştur.

Vakıa maktu fiyatın tayini ve bir cinsten olan bir malın bir şehrin her dükkânında aynı fiyatla satılmasının temini bir idealdir. Fakat bu husus pek nazik ve muğlâk olduğundan şimdilik fiyatların aleniliğini, ve satıcıların ilân ettikleri fiyat üzerinden aşağıya veya yukarıya satış yapmalarını, temin etmek ve bu suretle rekabet kaidelerinin tesirinden istifade eylemek ilk adım olarak muvafık sayılmıştır.

Sekizinci maddeye göre mahkemelerce hükümlenilecek cezaların dahi, bu hususta kendilerine ağır vazife verilen, belediyelere aid olması nisbet ve adalete uygun görüldüğünden maddeye bu yolda bir kayid konmuştur.

Hükümetçe lüzumlu olan hazırlıklarını iyice tedkik olunarak yapılması ve satıcıların da kanun hükümlerini ve kararnameler muhteviyatını vaktinde öğrenerek hazırlanması için kanun neşrinde üç ay sonra meriyete girmesi faydalı addolunmuştur.

Esaslı olarak bu tadilatı ihtiva etmek üzere tanzim kılınan lâyihamın, Ulu Heyete arz olunmak üzere, Yüksek Reisliğe sunulmasına karar verilmiştir.

Dahiliye En. Rs.	M. M.	Kâ.
Tekirdağ	Çanakkale	Tokad
Cemil Uybâdın	Ş. Yaşın	H. Ergun
Burdur	Bursa	Çanakkale
H. Onaran	F. Güvendiren	H. Ergeneli

Çoruh	Çorum	Erzurum
A. Tüzün	K. Alpsar	N. Elgün
Erzurum	Kars	Kocaeli
G. Z. Soydemir	E. Özoguz	A. S. Albaytuğan
Kütahya	Malatya	Mardin
M. Somer	E. Barkın	Edib Ergin
Sivas	Sivas	Tokad
M. Ş. Bleda	S. Görkey	Galib Pekel
Zonguldak		
R. Vardar		

Adliye encümeni masbatası

T. B. M. M.

Adliye encümeni

Esas No. 1/1034

Karar No. 52

20 - VI - 1938

Yüksek Reisliğe

Maktu fiat üzerine satış mecburiyeti hakkında İktisad vekilligince hazırlanmış Başvekaletin 7 - V - 1938 tarih ve 6/1927 sayılı tezkesiyle Büyük Meclise sunulan kanun lâyihası Adliye encümenine tevdi edilmekle İktisad vekili huzurunda İktisad ve Dahiliye encümenlerinin tadilleri ve mucib sebepler mazbataları ile birlikte tedkik ve müteale olundu.

Pazarlıkla alış verişin İktisadî ve ahlâkî bakımından mahzurlarını tafsil eden Hükümetin esbabı mucibe lâyihasında memlekette yerleşmiş olan bu fena itiyadın kaldırılmasının teşebbüsü sayılabilecek olan bu lâyihamın alıcı ve satıcı arasında müteakabil itimadı temin edeceği ve lâyihamın koyduğu diğer bir mecburiyetle de satışa çıkarılan malın mahiyet ve evsafının da alıcıların ittilama arz edilmesi mecburiyeti dürrüst hareket etmeği ve aldanmak ve aldatmaktan kurtarmağı temin eden bir tedbir olduğundan memleket için büyük bir iyiliği olacak bu lâyihamın esas itibarıyla encümenimizce de kabulüne karar verilmiştir.

Lâyiha kanuniyet kesbettikten sonra memleketin her yerinde ve satılacak her madde için hemen tatbik edilemeyeceği tabii olduğundan nerelerde ve ne gibi maddeler üzerinde bu kanun hükmünün tatbik edileceği hakkında İktisad vekâletinin teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetince karar verilmesine dair olan hüküm bu

kanunun tatbik edileceği hakkındaki ümidleri ve hedef tuttuğu maksadların peyderpey tahakkukuna kanaat vermektedir.

Perakende satışlarda malın mahiyet ve vasfı ve fiat hakkında etiket konması gibi tedbirleri almak belediyelerin de esas vazifeleri cümlesinden ise de lâyihada gösterildiği üzere İktisad vekâletinin de bu işle alâkalanarak faaliyete geçmesi ve belediyelere aid vazife olduğu bu kanunla da teyid edilen işlerin mürakabe ve teftişine ve lüzum görülen yerlerde ve lüzumlu sayılacak maddelerde ayrıca memurlar tayin ve tanzimine İktisad vekâletinin salâhiyetli olması ve yine bu kanunla tahakkuku istenen pazarlık usulünün menî keyfiyetinin lâyihaya konmuş olan seri ve müessir usullerle tayin edilecek cezalarla müeyyide altına alınması pazarlık usulünün mahzurlarını mümkün olduğu kadar kısa bir zaman kaldırarak beklenen faideyi bu kanun temin eyleyecektir.

Encümenimiz lâyihamın maddeleri üzerinde bazı değişiklikler yapmıştır. Birinci madde maksadı ifade edecek tarzda yeniden yazılmıştır.

Dahiliye Encümeninin tanzim ettiği ikinci maddenin son fıkrası müstakil madde olarak ayrı yazılmıştır.

Encümenimizin tertibine göre beşinci madde olan Dahiliye Encümeninin kaleme aldığı dördüncü madde kanunun maktu fiattan aşağı

satış yapmak hükmünü ihlâl edici bir mahiyet arzietmekte ise de İktisad vekilinin verdiği izah üzerine başka memleketlerde de bir çok ticarethane ve müesseselerin kendi memur ve müstahdemlerine ve hissedarlarına tenzilli fiatla mal satmaları onlara yardım mahiyetinde taamül halini almış bir keyfiyet olduğundan bu yolda muamele yapacak müesseselerin tenzil nisbetlerini belediyeye bildirmek şartile bu işleri serbestçe yapabilmeleri muvafık görülmüş ve madde olduğu gibi kabul edilmiştir.

Dahiliye encümeninin tesbit ettiği ve Encümenimizce altıncı madde olarak aynen kabul edilen madde pazarlıksız satılması mümkün olmayan satışlar hakkında bu kanunun tatbik olunmayacağına dair olan hüküm hakikaten müzayede salonlarında ve icra dairelerinin haczettikleri esyanın satışlarında ve tasfiye muamelelerinde yapılan satışlarda ve arttırma ve eksiltme kanununun tatbikatında etiket konarak maktu fiyat üzerinden satışın mecburiyet altına alınmasına maddî imkân bulunmadığından bu maddenin isabetli bir hüküm olarak lâyhada yer alması Encümenimizce tasvib edilmiştir.

Lâyihaın yedinci maddesinde bu kanun hükmünün tatbik ve takibine aid işleri görmekle esas itibarile belediyelerin mükellef bulunduğu birinci fıkrada sarahatle kaydolunmuştur. Maddenin ikinci fıkrasile de İktisad vekâletinin alâkası ve lüzum görülen yerlerde bu kanunun âmir bulunduğu işleri yapmak üzere memur tayin edeceği tesbit olunmuştur.

Cezaî hükümlerle lâyhada gösterilen cezaları verecek merciin tayini hususları Encümenimizce tamamilen değiştirilmiştir.

Lâyhaya konan cezaların süratle tatbiki bu kanunun maksad ve gayesi itibarile zarurî olduğundan bu hususu temin için cezaların, mahkemelerce hükmedilmeyerek idare heyetleri kararla verilmesi muvafık görülmüş ve yalnız ceza prensiplerine da aykırı olmamak üzere bu kanuna

aykırı hareketler için tayin edilecek cezaların yirmi liraya kadar hafif para cezası olması tensib edilmiştir.

Mükerrirler hakkında en müessir bir tedbir olan dükkân ve ticarethanenin bir haftaya kadar kapatılmasına da idare heyetlerinin para cezasile beraber karar vermeleri kabul olunmuş ve yalnız kapatılma kararlarına karşı alâkalının mahal lin en büyük mülkiye âmirine itiraz etmeğe hakkı olduğu lâyhada tasrih kılınmıştır.

Para cezalarile itiraz üzerine kapatılma kararları hakkında verilen kararların katî olduğu ve bunlar aleyhine hiç bir mercie müracaat edilmeyeceği maddede sarahatle gösterilmiştir. Bu cezaları müstelzim olan haller hemen tesbit edilerek cezaları da süratle verilecek karar üzerine tatbik edilmesi mütecasirleri üzerinde matlub tesiri husule getireceğinden adli veya idarî kaza mercilerine müracaat salâhiyeti kabul edilmesi maksadın fevt olmasına kadar gidebilecek mahzurlar tevliid edeceğinden mahkemeyi ilgilendirmeyerek hafif ve fakat seri infaz olunacak bu cezaların kâfi müeyyide teşkil edeceği kanaatle Encümenimiz bu hükümleri lâyihaın sekizinci ve dokuzuncu maddelerinde tesbit etmiştir.

Bu kanuna göre alınacak para cezalarının belediye gelirinden sayılması onuncu maddede gösterilmiştir.

Encümenimizce yapılan değişikliklerle lâyiha Umumî Heyetin tasvibine arz olunmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Adliye E. Reisi	M. M.	Kâtib
Çorum	Kocaeli	Erzurum
Münir Çağıl	Salâh Yargı	Fuad Sirmen
Balıkesir	Kayseri	Ankara
Osman N. Burcu	R. Özsoy	M. Ökmen
Bursa	Konya	Kocaeli
S. F. Talay	R. Türel	Ragıp Akça
Bursa	Urfa	Kastamonu
Atıf Akgüç	Fuad Gökbudak	Dr. Ş. Şenozan

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Maktu fiat üzerine satış mecburiyetine dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Perakende ticarete her nevi eşya ve gıda maddelerinin maktu fiat üzerine satışı 5 nci madde hükmü dairesinde mecburidir.

MADDE 2 — Perakende surette satış yapılan bilûmum dükkânlarda, mağazalarda ve sair satış yerlerinde, satışa arzedilmek üzere bulunduran her nevi eşya ve gıda maddeleri veya bunları muhtevi kaplar üzerine satış fiyatını ve 5 nci madde mucibince İcra Vekilleri Heyeti tarafından tayin edilecek bazı maddeler, için malm hakikî evsafını gösteren bir etiket veya bu maksada uygun sair bir işaret konacaktır.

Malm mahiyeti etiket konmağa müsaid olmayan hallerde, halkın görebileceği bir yere fiyat listesi asmak gibi suretlerle de fiyatların halkın ittilâma vazı caizdir.

MADDE 3 — Bir malm 2 nci maddede yazılı olduğu surette tesbit edilmiş olan fiatından aşağı veya yukarı fiyatla satılması yasaktır.

MADDE 4 — Arttırma, eksiltme ve ihale kanunu mucibince yapılan alım satımlarla hususî kanunlardaki istisnâî hükümler mucibince alım ve satımlar ve mahiyeti itibarile veya kanunen maktu bir muafiyete tâbi tutulması mümkün olmayan satışlar hakkında bu kanun hükümleri tatbik olunmaz.

MADDE 5 — Maktu fiat ve evsafı gösteren etiket vazı mecburiyetinin hangi mahallerde, hangi ticaret şubelerinde ve hangi eşya ve gıda maddeleri hakkında ve ne suretle tatbik edileceği İktisad vekâletinin teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyeti kararile tayin olunur.

İKTISAD ENCÜENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Maktu fiat üzerine satış mecburiyetine dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Perakende ticarete her nevi eşya ve gıda maddelerinin maktu fiat üzerine satışı bu kanun hükümleri dairesinde mecburidir.

MADDE 2 — Perakende surette satış yapılan dükkânlar, mağazalar ve sair satış yerlerinde satılan eşya ve gıda maddeleri üzerine bunların fiyatlarını ve ayırıcı vasıflarını gösteren bir etiket veya başka bir işaret konulur.

Maktu fiat ve ayırıcı vasıflardan birini veya ikisini gösteren etiket veya işaret vazı mecburiyetinin hangi mahallerde, hangi ticaret şubelerinde hangi eşya ve gıda maddeleri hakkında ve ne suretle tatbik edileceği, İktisad vekâletinin teklifi üzerine İcra Vekilleri heyeti kararile tayin olunur.

Malm mahiyeti etiket veya işaret konmağa müsaid olmayan hallerde, halkın görebileceği bir yere liste asmak gibi suretler mecburî tutulabilir.

MADDE 3 — Bir malm ikinci maddede yazılı olduğu surette tesbit edilmiş olan fiatından aşağı veya yukarı fiyatla satılması yasaktır.

MADDE 4 — Maktu fiyatla satış mecburiyetine tâbi hakikî veya hükmi şahıslar kendilerinin veya ilgili teşekküllerin memur, müstahdem ve hissedarlarına, nisbetini evvelden belediyeeye bildirmek şartile, maktu fiat üzerinden tenzilât yapmakta serbesttirler.

MADDE 5 — Mahiyeti itibarile veya kanunen maktu bir fiyata tâbi tutulması mümkün olmayan satışlar hakkında bu kanun hükümleri tatbik olunmaz.

DAHİLİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Pazarlıksız satış mecburiyetine dair kanun lâyhası

MADDE 1 — Perakende ticarete her nevi maddelerin pazarlıksız satılması - bu kanunun hükümleri dairesinde - mecburidir.

MADDE 2 — Perakende surette satış yapılan dükkânlar, mağazalar ve sair satış yerlerinde satılan maddeler üzerine, bunların fiatlarını ve ayırıcı vasıflarını gösteren birer etiket veya başka birer işaret, konulur.

Malm mahiyeti etiket veya işaret koymağa müsaid olmayan hallerde, halkın görebileceği bir yere liste asmak gibi hususlar mecburî kılınabilir.

Pazarlıksız fiyat ve ayırıcı vasıflardan birini veya ikisini gösteren etiket veya işaret vazı mecburiyetinin en evvel hangi mahallerde, hangi ticaret şubelerinde ve hangi maddeler hakkında ve ne suretle tatbik edileceği, İktisad vekâletinin teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyeti kararile tayin olunur.

MADDE 3 — İktisad encümeninin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4 — Pazarlıksız satış mecburiyetine tâbi olan hakikî veya hükmî şahıslar kendilerinin veya ilgili teşekküllerin memur, müstahdem ve hissedarlarına, nisbetini evvelden belediyeye bildirmek şartile, maddeler üzerine koydukları fiattan tenzilât yapmakta serbesttirler.

MADDE 5 — Mahiyeti itibarile veya kanunen pazarlıksız bir fiata tâbi tutulması mümkün olmayan satışlar hakkında bu kanun hükümleri tatbik olunmaz.

ADLİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Pazarlıksız satış mecburiyetine dair kanun lâyhası

MADDE 1 — Bu kanun hükümlerinin tatbik edildiği yerlerde veya bu kanuna tâbi tutulan maddeler hakkında perakende ticarete pazarlıksız satış mecburidir.

MADDE 2 — Perakende surette satış yapılan dükkânlar ve mağazalarla sair satış yerlerinde satılan maddeler üzerine bunların fiatlarını ve ayrıca vasıflarını gösteren bir etiket veya başka birer işaret konulur.

Malm mahiyeti etiket veya işaret koymağa müsaid olmayan hallerde, halkın görebileceği bir yere liste asmak suretile de o malm mahiyeti ve fiyatı halkın irtılama arz olunması caizdir.

MADDE 3 — Pazarlıksız fiyat ve ayırıcı vasıflardan biri veya ikisini gösteren etiket yahud işaret konması mecburiyetinin en evvel hangi yerlerde, hangi ticaret şubelerinde ve hangi maddeler hakkında ve ne suretlerde tatbik edileceği İktisad vekâletinin teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyeti kararile tayin olunur.

MADDE 4 — İktisad encümeninin 3 ncü maddesi aynen

MADDE 5 — Dahiliye encümeninin 4 ncü maddesi aynen

MADDE 6 — Dahiliye encümeninin 5 nci maddesi aynen

Hü.

İk. E.

MADDE 6 — İşbu kanun hükümlerinin tatbikına belediye idareleri nezaret ederler. İktisad vekâleti tarafından memur edilecek teşkilât da bu nezaret ve kontrolü ifa edebilir.

MADDE 7 — Bu kanun mucibince maktu fiat ve etiket vazı mecburiyetine riayet etmiyenler, ticarethanenin ve suçun ehemmiyetine göre, ilk defasında 50 liraya kadar hafif para cezasile tecziye olunurlar.

Tekerrür halinde bu para cezasile beraber ticarethaneleri 3 günden 15 güne kadar kapatılmakla beraber keyfiyet masrafı mahkûma aid olmak üzere ticarethanelerinin halk tarafından kolaylıkla görülebilecek bir yerine konacak yaftalar ile ve - varsa - mahallî gazetelerle ilân olunur.

Bu maddede yazılı cezaların tatbikına mahallî belediye encümenlerince karar verilir.

Bu kararlar katği olup ancak, ticarethanenin bir haftadan fazla kapatılmasını müstelzim olanlara, suçlular tarafından umuru belediyeye müteallik ahkâmı cezaiye hakkındaki 1608 sayılı kanun hükümleri dairesinde itiraz edebilir.

MADDE 8 — Vazettikleri etikette yazılı fiattan aşağı veya yukarı fiatla satışta bulunanlar hakkında on liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezası tatbik olunur. Tekerrür halinde bu para cezası iki misline iblâğ edilmekle beraber üç aya kadar hapis cezasına da hükmolunur.

Malm evsafına uygun olmayan etiketler vazedenler Türk ceza kanununun 363 ncu maddesi mucibince cezalandırılırlar.

Bu maddeye göre ittihaz olunan cezaî mu-karrerat, mahkemelerce, ayrıca masrafları mahkûmlara aid olmak üzere, mahallî gazetelerle ve ticarethanelerin halk tarafından kolaylıkla görülebilecek bir yerine konacak yafta ile ilân olunur.

Bu maddede yazılı suçların vukuu 6 nci maddede yazılı idarelerin salâhiyetli memurları tarafından tanzim edilecek bir zabıt varakası ile tesbit olunur.

MADE 6 — Bu kanun hükümlerini tatbik ile belediyeler mükelleftirler.

Tatbik hususlarını İktisad vekilligi de teftiş ve murakabe edebileceği gibi lüzum görülen yerlerde veya lüzum görülen bazı işler için doğrudan takib ve icra vazifesini yapmak üzere, memur tavzif edebilir.

MADDE 7 — Bu kanun mucibince maktu fiat ve etiket vazı mecburiyetine riayet etmiyenler, ticarethanenin ve suçun ehemmiyetine göre, ilk defasında 25 liraya kadar hafif para cezasile tecziye olunurlar. Tekerrürü halinde bu para cezasile beraber ticarethaneleri bir haftaya kadar kapatılmakla beraber keyfiyet masrafı mahkûma aid olmak üzere ticarethanelerinin halk tarafından kolaylıkla görülebilecek bir yerine konacak yaftalarile ve - varsa - mahallî gazetelerle ilân olunur.

Bu maddede yazılı cezaların tatbikına mahallî belediye encümenlerince karar verilir. Bu kararlar katğidir.

MADDE 8 — Vazettikleri etikette yazılı fiattan aşağı veya yukarı fiatla satışta bulunanlar hakkında 10 liradan 200 liraya kadar ağır para cezası tatbik olunur. Tekerrürü halinde bu para cezası iki misline iblâğ edilmekle beraber üç aya kadar hapis cezasına da hükmolunur.

Malm evsafına uygun olmayan etiketler vazedenler Türk ceza kanununun 363 ncu maddesi mucibince cezalandırılırlar.

Bu maddeye göre ittihaz olunan cezaî mu-karrerat, mahkemelerce, ayrıca, masrafları mahkûmlara aid olmak üzere, mahallî gazetelerle ve ticarethanelerinin halk tarafından kolaylıkla görülebilecek bir yerine konacak yafta ile ilân olunur.

Bu maddede yazılı suçlarda meşhud suçların muhakeme usulü kanunu hükümleri tatbik olunur.

Da. E.

MADDE 6 — Belediyeler bu kanun hükümlerini tatbik ve takiple mükelleftirler.

İktisad vekâleti bu tatbik ve takib hususunu teftiş ve murakabe edebileceği gibi lüzum görülen yerlerde veya lüzum görülen bazı işlerde doğrudan takib ve icra vazifesini yapmak üzere memur tanzif edebilir.

MADDE 7 — 2 nci madde hükmüne tevfi kan satılan maddeler üzerine pazarlıksız fiyat koymak veya belli etmek mecburiyetine riayet etmeyenler, suçun ehemmiyetine göre ilk defasında, 25 liraya kadar hafif para cezasile cezalandırılırlar.

Bu hal tekerrür ettiği takdirde suçlulara para cezası tatbik olunmakla beraber ticarethaneleri bir haftaya kadar kapatılır, ve keyfiyet - masrafı suçluya aid olmak üzere - ticarethanenin halk tarafından kolaylıkla görülebilecek bir yerine konacak yaftalarla, ve varsa mahallî gazetelerle ilân olunur.

Yukarıki fıkrada yazılı cezalara mahallî belediye encümenlerince karar verilir. Bu kararlar katğidir.

MADDE 8 — Satırlıkları maddeler üzerine koydukları etikette yazılı fiattan aşağı veya yukarı fiyatla satışta bulunanlar hakkında, mahallî belediyeye aid olmak üzere, mahkemece 10 liradan 200 liraya kadar ağır para cezası tatbik olunur. Tekerrürü halinde para cezası iki misline çıkarılmakla beraber üç aya kadar hapis cezasına da hükmolunur.

Malım evsafına uygun olmayan etiket koyanlar Türk ceza kanununun 363 ncü maddesi mucibince cezalandırılırlar.

Bu maddeye göre ittihaz olunan cezaî mukarrerat mahkemece, masrafı mahkûmlara aid olmak üzere, mahallî gazetelerle, ve ticarethanelerinin halk tarafından kolaylıkla görülebilecek bir yerine konacak yafta ile ilân olunur.

Bu maddede yazılı suçlar hakkında meşhud suçların muhakemesi usulü tatbik olunur.

Ad. E.

MADDE 7 — Belediyeler, bu kanun hükümlerinin tatbik ve takibine müteallik işleri görmekle mükelleftirler.

İktisad vekâleti bu tatbik ve takib hususlarını teftiş ve murakabe edebileceği gibi lüzum gördüğü yerlerde veya lüzum görülen bazı işlerde doğrudan doğruya tatbik ve takib işlerini yapmak üzere memur tanzif edebilir.

MADDE 8 — İkinci madde hükmüne göre satılan maddeler üzerine fiyatlarını ve ayrıca varırlarını gösteren etiket veya başka bir işaret koymak yahud liste asmak mecburiyetine riayet etmeyenler yirmi liraya kadar hafif para cezasile cezalandırılırlar.

Etiket koyduğu ve liste astığı halde bunlarda yazılı miktardan aşağı ve yukarı fiyatla mal satanlardan beş liradan yirmi liraya kadar hafif para cezası almır.

Yukarıki fıkralarda yazılı fiillerin tekerrürü halinde para cezasile beraber dükkân, mağaza veya ticarethanenin bir haftaya kadar kapatılmasına da karar verilir.

Bu maddede yazılı cezaya çarptırılanların isimleri dükkân, mağaza veya ticarethanelerinin halk tarafından kolaylıkla görülebilecek bir yerine asılacak yafta ile ve varsa mahallî bir gazete ile de ilân olunur.

MADDE 9 — Sekizinci maddede gösterilen cezalara o yerin idare heyetleri tarafından karar verilir.

Para cezalarına dair olan cezalar katğidir. Hiç bir mercide itiraz olunamaz.

Dükkân, mağaza ve ticarethanenin kapatılmasına dair olan kararlara karşı kararın tebliğinden itibaren üç gün içinde mahallin en büyük mülkiye âmirine itiraz olunabilir. İtiraz yazı ile olur. İtiraz üzerine verilecek karar katği olup bunun aleyhinde hiç bir mercie müracaat edilemez.

Hâ.

Bu zabıt varakaları sahteliği isbat edilinceye kadar muteberdir.

Bu maddede yazılı suçlarda meşhud suçların muhakeme usulü kanunî hükümleri tatbik olunur.

MADDE 9 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 10 — Bu kanunun tatbikına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

3 - V - 1938

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>C. Bayar</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>K. Özalp</i>
Dâ. V.	Ha. V.	Ma. V.
<i>Ş. Kaya</i>	<i>Dr. T. R. Aras</i>	<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>S. Arıkan</i>	<i>A. Çetinkaya</i>	<i>Ş. Kesebir</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. H. Alataş</i>	<i>R. Tarhan</i>	<i>F. Kurdoğlu</i>

İk. E.

MADDE 9 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 10 — Bu kanunun tatbikına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Da. E.

Ad. E.

MADDE 9 — Bu kanun neşri tarihinden üç ay sonra meridir.

MADDE 10 — Bu kanunun tatbikına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

MADDE 10 — Bu kanun hükümlerine göre alınacak para cezaları mahalli belediyelere aittir.

MADDE 11 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 12 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

